

pisů pozбудou provedením organizačního zákona vůbec nebo aspoň z části platnosti, některé předpisy jsou před bezprostřední novelisací. To bude pak míti za následek, že kniha bude v blízké době ve značných částech zastaralou. A to bude její velkou škodou. Při našich poměrech není možno knihy takového objemu vydávati v nových vydáních — a tak bude kniha pro praktickou potřebu — a to má býti jejím posláním — těžko upotřebitelná. Ještě o komentáři předpisů. Komentovány jsou hlavně jen vlastní předpisy o organizaci politické správy. A neuspokojuje ani tento komentář. Naprosto neúčelným pro praktické použití knihy je obsáhlé uvádění zpráv o jednání ústavně právních výborů N. S. Ježto vedle těchto zpráv jsou jako komenta připojena excerpta z důvodové zprávy vládního návrhu zákona a z důvodvé zprávy ústavně právního výboru a některé odkazy k jiným předpisům, je možno teprve zevrubným porovnáním jednotlivých poznámek k textu zákona dopátrati se pravého smyslu poznámek. Netřikáme, že poznámky samy nemají ceny — ale pro účel knihy ji nemají. Praktický právník potřebuje rychlé orientace, potřebuje také výkladu zákona jen trochu možného, aby tento výklad nemusel sám pracně si z nejrůznějších materiálů konstruovati a tohoto výkladu mu kniha nepodává.

Druhá publikace má ve všech uvedených směrech před knihou Říhovou nepopíratelnou přednost. Hledí zůstatí trvalým souborem platného práva — proto je rozdělena na části, které mají vycházeti postupně — jak které předpisy budou vydávány. Komentář k oběma dosud vyšlým dílům je hodně obsírným a třeba že snad nebudou tu a tam veškeré pochybnosti o pravém výkladu předpisů odstraněny, přece lze hleděti k němu jako k práci odborníků, kteří účastni byli na vypracování osnov, na projednávání parlamentárním a kteří jsou specialisty v oboru správního práva o organizaci politické správy.

*V. Verner.*

#### GEORGES GUYOT: L'ITALIE DEVANT LE PROBLÈME COLONIAL. PARIS, SOCIÉTÉ D'ÉDITIONS GÉOGRAPHIQUES, MARITIMES ET COLONIAL.

Studie Guyotova svádí svým titulem k očekávání rozboru jednoho z nejdůležitějších problémů evropské politiky. Fašismus, když odstraňoval liberální vládu italskou a sám nastupoval na jeho místo, použil jako nejúčinnějšího argumentu tvrzení, že dřívější vlády nedovedly získati Itálii na mírové konferenci pařížské takovou posici, jaká jí příslušela, a že zejména nedovedly získati pro Itálii náležitý podíl na německých koloniích, když se o ně velmoci mezi sebou dělily. Mussolini vždy poukazoval k tomu, že rok od roku stoupající populace italská a naprostý nedostatek surovin nutí Itálii, aby všemi prostředky získala pro sebe kolonie anebo aspoň mandát nad mimoevropským územím, jež by přinesly úlevu v obou svrchu naznačených směrech. Věcně jest tato argumentace správná. Naráží však na velké překážky, jakmile by měla býti prakticky řešena. Velmoci nejeví nejmenší ochoty vyjítí tomuto italskému požadavku vstříc tím, že by se samy zřekly některé části své koloniální državy a postoupily ji Itálii, třebaže uznávají těžkou posici Italie. A volných území, jichž správy by se Italie mohla přímo ujmouti, rovněž není. Situace jest pak zhoršena ještě tím, že Německo, byvši přijato do Společnosti národů a zaujavi rovnocenné místo vedle ostatních velmocí, ohlásilo svůj nárok jako velmoci aspoň na udělení mandátu, kdyby přidělení kolonie narazilo na nepřekonatelné překážky. Německému požadavku by byly velmoci ochotny vyhověti i za cenu vlastních ústupků, protože by tím zavázaly Německo k rekompensacím a k likvidaci některých požadavků, jež Německo klade v politice evropské. Proti tomuto řešení se Italie co nejrozhodněji ohradila, prohlásivši zásadu ostatně samozřejmou, že před vrácením kolonií Německu musí býti splněny koloniální požadavky italské. Není pak vyloučeno, že velmoci vyjdou vstříc Itálii, aby tím získaly volnou ruku vůči Německu. Konečně pak pro evropské velmoci velmi závažná otázka tangerská, která pro Anglii znamená otázku gibraltarskou a tím i problém volné cesty na východ a nerušeného spojení Londýna s koloniemi, skýtá celou řadu momentů, jež svou závažností si přímo kategoricky vyžadují, aby jednání o nich se účastnila Italie aspoň poněkud ve svých koloniálních požadavcích uspokojená a tím i ochotná k jistým ústupkům při sjednávání nového statutu tangerského.

*Tohoto* problému koloniálního se Guyotova kniha takřka vůbec nedotýká. Jest pochopitelné, že Francouz nemůže dobře o této otázce mluvit, nechce-li současně nabídnouti Itálii odškodnění z koloniální državy francouzské. Doporučovati tuto metodu Anglii by nebylo pro Francii právě taktické a jistě by nemělo nejmenšího úspěchu. Guyot, třebaže si uvědomuje, v jakém těžkém postavení se Itálie ocitá a jaké možné komplikace odtud mohou vzniknouti i pro politiku evropskou, neřeší otázku, jak by bylo lze Itálii pomoci, vyjma jedno místo, kde dovozuje, že k postoupení části kolonií by měly projeviti ochotu v prvé řadě malé státy s velkými državami, které je nemohou náležitě ani spravovati ani hospodářsky využítí: Portugalsko a Holandsko. Uvědomil si však patrně, že se těžko rozdává z cizí kapsy, jsou-li vlastní kapsy upnuty, a blíže tuto možnost řešení italského koloniálního problému nerozbírá a v dalším se k ní již nevrací.

Guyotova kniha tudíž nepřinese poučení tomu, kdo v ní hledá rozřešení problému. Jest však velmi užitečná tam, kde jde o to, aby byla dokázána neudržitelnost dnešního stavu a nutnost změny. Nelze ovšem popřít, že stanovisko Guyotovo jest a priori Itálii příznivo a že líčí Itálii v koloniální politice jako mladého snaživce, jenž vybaven plným životním elanem houževnatě se probíjí všemi překážkami a nakonec nebude moci nedosáti svého cíle. Ale místa Guyotovy knihy, kde tato snaha se stává dominující toninou, jsou příliš průzračná a čtenář je snadno dovede obejít, aby tím s větším užitekem přijal poučení Guyotova líčení ostatního. A to dovede Guyot v míře nemalé. Hlavní cena jeho práce spočívá v *deskripci*. Systematicky probírá jednu italskou kolonii po druhé: Tripolis, Cyrenaiku, Erythreu a Somalsko. U každé podává podrobný obraz geografický a klimatický, rozebrav otázku obyvatelstva — zejména v poměru domorodců k přistěhovalcům — načrtne hlavní rysy administrativy, právního zřízení a školství a předvede nakonec možnosti, jež která kolonie skýtá v ohledu hospodářském. Tyto rozборы jsou velmi sugestivní a jsou cenné zejména tam, kde přihlížejí k nedosti dosud využitému bohatství přírodnímu. Plyne z nich pak zcela samozřejmě další kapitola o koloniálním průmyslu, o jeho rozvoji a hlavně o jeho možnostech rozvoje v budoucnosti. Na tyto perspektivy pak navazují zcela konkrétní a ciferně formulované projekty, v jakém as rozsahu by mohly *dnešní* kolonie absorbovati vzrůstající přebytky populační v Itálii. Ježto všude uvádí ciferné a statistické doklady, mají tyto závěry jeho hodnotu skutečně dokumentární.

Guyot postupuje zde zcela kriticky. Vidí nedostatky, jimiž dělnictvo trpí v Itálii a dovede doporučiti evropským státům celkem dosti samozřejmě řešení, aby totiž vzájemnou dohodou absorbovaly každý určitou část italské dělnické emigrace a řešily tak italský problém způsobem co nejpřirozenějším. Současně se však pozastavuje nad vzrůstajícím počtem porodů v Itálii a uvažuje dokonce i o tom, zda stát, který je v situaci dnešní Itálie, by neměl v prvé řadě sám svůj populační přírůstek regulovati. To jest ovšem řešení silně radikální a Guyot je nerozvádí do konkrétních důsledků. Svědčí však o tom, že Guyot věnuje svému problému všestrannou pozornost. Přistupuje-li pak i k takovému způsobu zvládnutí otázky a při tom se úzkostlivě vyhýbá jakékoliv zmínce o postoupení kolonií Itálii velmocemi, je tím vlastně určeno též jeho stanovisko k tomuto způsobu řešení koloniální otázky italské. Jest nepřímě odmítavé a doporučuje počítati s daným stavem věci a s jeho nezměnitelností.

Ovšem, konstatuje též četné překážky, které brání tomuto pojmání věci, a které dříve či později si přece jen vynutí řešení jiné a pronikavější. Dokazuje, že *průmyslové* dělnictvo kolonie pojmu jen v míře velmi omezené z toho prostého důvodu, že rozvoj dnešního koloniálního průmyslu je vázán potřebami a kupní schopností domorodého obyvatelstva, a ta je velmi nízká. Bude nutno tudíž organisovati průmysl exportní, jenž opět předpokládá dnes se nedostávající kapitál. Táž překážka se objevuje pak též u dělnictva *zemědělského*. Zemědělství v Erythrei a v Somalsku nemá vyhlídek vůbec pro malou úrodnost půdy. V severoafrických koloniích pak plně využití půdy a přírodního bohatství jest dosažitelné jedině racionalisací zemědělství a jeho přeměnou v podniky velkého rozsahu a slohu. A zde hraje finanční otázka opět nejdůležitější úlohu.

Jak již řečeno, Guyot koloniální problém italský neřeší, nýbrž popisuje pouze a podrobně ana-

lysuje dnešní jeho stav. Jest to snad méně, než bylo lze dle nadpisu jeho knihy očekávat, hodnota práce však tímto omezením nikterak netrpí. Po pozorném přečtení a prozkoumání sneseného materiálu vychází na jevo nejen poměrná chudoba italských kolonií, jež již sama o sobě nepřipouští žádné řešení ve velkém slohu, nýbrž především naprostá různorodost jednotlivých částí koloniálního panství italského, z nichž žádná nevykazuje poněkud jen větší rozlohu a svéráznější vnitřní konstrukci, aby se mohla státi základní a určující položkou v koloniální politice italské. Různorodost zejména pokud jde o obyvatelstvo domorodé a poměrně skrovný rozsah teritoriální podvazují pak též činnost administrativní a sociální, již možno za dnešního stavu provozovati jen s reží, která jest naprosto neúměrná užítku ze spravovaných kolonií plynoucímu. Zbývá tu vlastně jen otázka prestižní, v níž jsou kolonie pro Itálii jen vnějším atributem velmoci, aniž by jakkoliv zmnožovaly její mocenské postavení. Toto poznání, jež plyne z knihy Guyotovy, jest pak jen dalším důkazem o tom, že italská koloniální otázka si přece jen vynutí své řešení a že je bude motivovati hledisky čistě jen existenčními. Tím se mohou ovšem pak státi jen nebezpečnějšími italské cíle *politické*, které italská vláda sice dnes důmyslně nechává zcela v pozadí a nepovšimnuty, které však s otázkou koloniální přes to nerozlučně spojuje, stavíc je ve skutečnosti nad své zájmy a nutnosti populační a sociální.

Dr. K. Kačer.

LOUIS GUILAINE: L'AMÉRIQUE LATINE ET L'IMPERIALISME AMÉRICAIN.  
PARIS, COLIN 1928.

Ke správnému porozumění a zhodnocení této publikace, jež jest výsledkem čtyřicetiletého studia poměrů jihoamerických a jež není kompilačním dílem na podkladě dosavadní literatury o tomto předmětu, nýbrž velkým dílem syntetickým, budovaným na vlastním pozorování a vlastní zkušenosti, nutno si předem jasně uvědomiti, co o ní autor sám praví v předmluvě: » . . . Není to pamflet. Je to historie. Jest to také obhajovací řeč proti severoamerickému imperialismu finančnímu. Bude mi snad někdo vytýkati, že jest vášnivá. Není taková: Dává slovo pouze samozřejmosti a výmluvnosti hotových faktů. Anebo, je-li přece taková, pak jen tím, že při obhajobě svobodné a neodvislé latinské\* Ameriky cítím — odvažuji se to říci — že jest to Amerika francouzská, kterou hájím: tak silně a hluboké jsou vlivy a působení Francie na sociální a intelektuální rozvoj latinské Ameriky a tak věcně je mírumilovné a duchovní pronikání francouzských ideí a věd k srdci a mysli obyvatel, že dovedou odporovati naturalistické politice dolaru a sfašované doktriny Monroeovy. « Tím jest dán základní tón celé knihy, kterou nepsal chladný rozum, nýbrž poučená soudnost, nesená hlubokým cítěním práv a nároků svobody proti jakémukoliv jejímu utlačování. Sráží se tu svět latinský a anglosaský právě v oblasti, kde jejich vzájemný zápas dochází dramatického vyhocení jak historickým vývojem v minulosti, tak cíly, jež jsou sledovány do budoucnosti.

Ke cti autorově budiž řečeno, že plně dostal slovu, když na citovaném místě předmluvy slíbil logiku faktů a konkrétních událostí. V řadě kapitol rýsuje velký a do detailů připravený a propracovaný historický obraz Střední a Jižní Ameriky, a krok za krokem na podkladě faktů dovozuje, jak severoamerická diplomacie, podporována finančním a hospodářským pronikáním, rozhlašuje samostatnost a nezávislost republik latinské Ameriky a zajímá je čím dál tím těsněji do zájmového okruhu Spojených států. Obraz tento jest ve své realitě a ve své přísné logičnosti tak sugestivní, že když autor pak fakta tato shrnuje a podává stručně jejich synthesu, působí konstatování této výslednice již poněkud matně a nadbytečně. Události mluvily skutečně jasněji a přesvědčivěji, než jakýkoliv jejich komentář. Tam, kde bylo možno snést tolik průbojných faktů nn př. proti Monroeově doktrině, není skutečně zapotřebí dlouhých úvah o scestí, na němž se tato základní poučka americké politiky z iniciativy Spojených států ocitla. Vystupuje tu nejprve pronikání Spojených států v Panamě, jež jest prvním porušením Monroeovy doktriny. Původní její formulace zabezpečovala neodvislost a samostatnost bývalých španělských a por-

\* Autor užívá tohoto hromadného označení pro soubor Ameriky Jižní a Střední proti Americe Severní.